

TANGAZO LA SERIKALI Na. 666 la tarehe. 2/8/2024

SHERIA YA SERIKALI ZA MITAA (MAMLAKA YA WILAYA),
(SURA YA 287)

SHERIA NDOGO

(Zimetengenezwa chini ya kifungu cha 153(1)(b))

SHERIA NDOGO YA KUZUIA NA KUDHIBITI SUMUKUVU YA HALMASHAURI YA
WILAYA YA BUKOMBE YA MWAKA 2024

- Jina 1. Sheria Ndogo hii itajulikana kama Sheria Ndogo ya Kuzuia na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Bukombe ya Mwaka 2024.
- Matumizi 2. Sheria Ndogo hii itatumika katika eneo lote la Halmashauri ya Wilaya ya Bukombe.
- Tafsiri 3. Katika Sheria Ndogo hii, isipokuwa kama muktadha utahitaji vinginevyo-
“Afisa Mwidhiniwa” maana yake ni Afisa yeyote wa Halmashauri aliyeteuliwa na Mkurugenzi kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii;
“Halmashauri” maana yake ni Halmashauri ya Wilaya ya Bukombe;
“kanuni bora za kilimo” maana yake ni uandaaji wa shamba kwa usahihi, upandaji mbegu bora kwa wakati na kwa nafasi sahihi, upaliliaji, utumiaji mbolea kwa usahihi, udhibiti wa wadudu na wanyama waharibifu, uvunaji na hifadhi sahihi ya mazao;
“kilimo” maana yake ni shughuli ya uzalishaji wa mazao;
“kuvu” maana yake ni ukungu unaoota kwenye mazao;
“mkulima” maana yake ni mtu, taasisi, kampuni au

- kikundi cha watu kinachojihusisha na shughuli za kilimo;
- “mfanyabiashara” maana yake ni taasisi, kampuni, kikundi cha watu au mtu binafsi anayejihusisha na shughuli za kuuza au kununua mazao ya kilimo;
- “Mkurugenzi” maana yake ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Bukombe au Afisa yeyote aliyeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;
- “mazao” maana yake ni punje zinazotokana na mmea wa mhindi, mpunga, uwele, mtama, karanga, ngano, ufuta, alizeti, shayiri, ulezi na mazao ya mizizi yatokanayo na mihogo au viazi;
- “sumukuvu” maana yake ni sumu inayozalishwa na kuvu wanaoota kwenye mazao;
- “uhifadhi” maana yake ni utaratibu wa kutunza mazao katika sehemu ambayo haisababishi mazingira ya uotaji wa kuvu;
- “ukaushaji” maana yake ni taratibu sahihi za kupunguza unyevu kwenye mazao kwa ajili ya matumizi au uhifadhi;
- “usindikaji” maana yake ni hatua ya uchakataji wa zao kwa lengo la kuongeza thamani;
- “uvunaji” maana yake ni uondoaji wa mazao kutoka kwenye mmea baada ya kukomaa au kukauka;
- “viashiria vya sumukuvu” maana yake ni dalili zinazoonesha uwepo wa sumukuvu kwenye mazao ya mahindi, mpunga, uwele, mtama, karanga, ngano, ufuta, alizeti, shayiri, ulezi na mazao ambayo hayajakauka vizuri; na
- “viuatilifu” maana yake ni sumu ya kuua au kuzuia wadudu waharibifu wa mazao.

Uratibu na
usimamizi
wa
shughuli za
kilimo na
udhibiti wa
sumukuvu

4.- (1) Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kuratibu na kusimamia shughuli za kilimo ndani ya eneo la Halmashauri kwa lengo la kuzuia na kudhibiti sumukuvu.

(2) Bila kuathiri masharti ya kanuni ndogo ya (1), Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kufanya ukaguzi

Tangazo la Serikali Na.666 (Linaendelea.)

katika mashamba au vyombo vya usafirishaji wa mazao, maghala, kiwanda au eneo la usindikaji kwa lengo la kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

Uandaaji
wa shamba

5. Mtu yeyote anayekusudia kulima, atapaswa kuzingatia misingi ifuatayo:

- (a) kufuata njia sahihi za uandaaji wa shamba; na
- (b) kutayarisha shamba kwa wakati.

Upandaji
wa mazao

6. Mtu yeyote atakayepanda mazao atapaswa kuzingatia njia sahihi za upandaji ikiwa ni pamoja na-

- (a) kutumia mbegu bora;
- (b) kupanda kwa kuzingatia kalenda ya kilimo; na
- (c) kupanda kwa nafasi sahihi.

Utunzaji
wa mazao
shambani

7. Mtu yeyote atakayepanda mazao atapaswa kuyatunza kwa kuzingatia njia sahihi za utunzaji wa mazao ikiwa ni pamoja na-

- (a) kutumia mbolea;
- (b) kupalilia kwa wakati; na
- (c) kudhibiti magonjwa, wadudu au wanyama waharibifu.

Uvunaji wa
mazao

8. Mtu yeyote atakayevuna mazao atapaswa kuvuna kwa kuzingatia kanuni bora za uvunaji ikiwa ni pamoja na-

- (a) kuvuna mara baada ya mazao kukomaa au kukauka;
- (b) kusafirisha na kuhifadhi vizuri;
- (c) kutumia vifaa salama vya kuvunia; na
- (d) kusafisha shamba baada ya kuvuna.

Ukaushaji
wa mazao

9. Mtu yeyote atakayevuna mazao anapaswa kuyakausha kwa kutumia njia sahihi mara tu baada ya kuvuna ikiwa ni pamoja na-

- (a) njia za asili zisizoruhusu kuvu kuota;
- (b) kutumia maturubai, mikeka na vichanja vinavyozuia uchafuzi wa mazao; na

- (c) kukausha kwa njia yoyote sahihi itakayoelekezwa na mtaalamu.

Uhifadhi
wa mazao

10.-(1) Mtu yeyote atakuwa na wajibu wa kuhifadhi mazao kwa kutumia njia sahihi za kiasili au za kisasa ambazo zitazuia kuota kwa kuvu.

(2) Njia sahihi za kuhifadhi mazao zinazorejewa chini ya kanuni ndogo ya (1) ni pamoja na-

- (a) mifuko isiyopitisha hewa;
- (b) magunia ya kawaida kwa ajili ya mazao yaliyowekwa viuatilifu;
- (c) kihenge na kichanja bora cha asili;
- (d) silo au pipa maalumu;
- (e) ghala bora lililo safi;
- (f) kutumia viuatilifu kwenye mazao kwa kuzingatia ushauri wa kitaalamu; au
- (g) njia nyingine kadiri itakavyoshauriwa na wataalamu.

Wajibu wa
Halmashauri

11. Halmashauri katika utekelezaji wa Sheria Ndogo hii itakuwa na wajibu wa-

- (a) kuhamasisha na kutoa elimu ya uzalishaji na usimamizi wa mazao;
- (b) kuhamasisha uhifadhi wa mazao katika eneo au mahala salama ili kuepuka uchafuzi wa sumukuvu;
- (c) kuweka mazingira wezeshi ya upatikanaji wa pembejeo za kilimo;
- (d) kutunza kumbukumbu za mashamba yote ya mazao ya kilimo katika kata na vijiji ili kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii;
- (e) kuanzisha na kuendeleza mashamba darasa na vituo maalumu kwa ajili ya kutoa mafunzo ya udhibiti wa sumukuvu;
- (f) kuanzisha na kuhamasisha wakulima na wadau wengine kujenga sehemu za kuhifadhi mazao; au
- (g) kuandaa vituo maalumu vya kuuza na kununua mazao.

Tangazo la Serikali Na.666 (Linaendelea.)

(2) Bila kuathiri masharti ya kanuni ndogo ya (1), Mkurugenzi anaweza kumteua Afisa Mwidhiniwa kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

Wajibu wa mkulima

12. Kila mkulima atakuwa na wajibu wa-

- (a) kufanya shughuli za kilimo kwa kuzingatia kanuni bora za kilimo na usimamizi wa mazao kabla na baada ya kuvuna;
- (b) kutoa taarifa kwa Halmashauri kuhusu uwepo wa dalili ya kuvu katika mazao; na
- (c) kushiriki mafunzo yaliyoandaliwa na Halmashauri ya kudhibiti sumukuvu na kutekeleza ujuzi uliopatikana kwenye mafunzo hayo.

Wajibu wa msafirishaji

13. Mtu yeyote anayesafirisha mazao anapaswa kuhakikisha vifungashio na vifaa anavyotumia kusafirisha mazao ni vikavu au visivyoruhusu maji au unyevu na vumbi kuingia ndani ili kuepusha kuvu kuota kwenye mazao.

Wajibu wa mfanyabiashara hara

14. Kila mfanyabiashara wa mazao atakuwa na wajibu wa kuhakikisha ananunua, anahifadhi, anasafirisha au kuuza mazao ambayo hayana viashiria vya uwepo wa sumukuvu kama inavyoonekana katika Jedwali la Kwanza la Sheria Ndogo hii.

Wajibu wa msindikaji

15. Kila msindikaji atakuwa na wajibu wa kusindika mazao ambayo hayana viashiria vya uwepo wa sumukuvu kama inavyoonekana katika Jedwali la Kwanza la Sheria Ndogo hii.

Makosa na adhabu

16. Mtu yeyote ambaye-

- (a) hataandaa, hatapanda au kutunza shamba na mazao kwa usahihi;
- (b) hatavuna kwa wakati mara baada ya mazao kukomaa;
- (c) atachelewa kuondoa mazao shambani baada ya kuvuna;

- (d) ataanika mazao kwenye udongo, vumbi au mchanga;
- (e) atakausha mazao katika mazingira yanayoweza kusababisha sumukuvu;
- (f) atatumia viuatilifu vilivyozuiliwa kutumika kwenye mazao;
- (g) atauza mazao yenye viashiria vya sumukuvu;
- (h) atasafirisha mazao kwa njia zitakazosababisha mazingira ya kuvu kuota;
- (i) atatumia mazao yenye viashiria vya sumukuvu wakati wa usindikaji; au
- (j) atatenda jambo lolote lililokatazwa na Sheria Ndogo hii,

atakuwa ametenda kosa na akipatikana na hatia atawajibika kulipa faini isiyopungua shilingi elfu hamsini na isiyozidi shilingi laki tatu au kifungo kisichozidi miezi kumi na mbili au vyote kwa pamoja.

Kufifilisha
kosa

17. Mkurugenzi atakuwa na uwezo wa kufifilisha kosa kwa kumtoza mtu yeyote aliyetenda kosa chini ya Sheria Ndogo hii kiasi kisichozidi shilingi elfu hamsini endapo mkosaji atakiri kosa na kuwa tayari kujaza fomu maalumu iliyoainishwa katika Jedwali la Pili la Sheria Ndogo hii.

Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Bukombe

Tangazo la Serikali Na.666 (Linaendelea.)

JEDWALI LA KWANZA

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 14 na 15)

VIASHIRIA VYA SUMUKUVU

Namba	Aina ya Mazao	Hali ya Unyevu au Kuvu	Mwonekano wa Punje
1	Mahindi	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu - rangi kahawia au nyeusi au kijani au njano kuwa na harufu ya uvundo
2	Karanga	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu – rangi kahawia au nyeusi au kijani au njano kuwa na harufu ya uvundo

Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Bukombe

Tangazo la Serikali Na.666 (Linaendelea.)

JEDWALI LA PILI

(Limetengenezwa chini kanuni ya 17)

FOMU YA KUKIRI NA KUFILILISHA KOSA

Mimi nakiri KWA HIARI YANGU MWENYEWE mbele ya ambaye ni Mkurugenzi wa Halmashauri ya Wilaya ya Bukombe, kwamba mnamo tarehe ya mwezi mwaka nilitenda kosa la kukiuka masharti ya kanuni ya ya Sheria Ndogo ya Kuzuia na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Bukombe ya Mwaka 2024.

Kwa mamlaka aliyopewa Mkurugenzi wa Halmashauri ya Wilaya ya Bukombe, niko tayari kulipa kiasi cha Shilingi..... kwa ajili ya kufililisha kosa nililotenda chini ya Sheria Ndogo ya Kuzuia na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Bukombe ya Mwaka 2024 ninayodaiwa pamoja na faini.

NATHIBITISHA KWAMBA MAELEZO HAPO JUU NI YA KWELI NA NIMEYATOA MIMI MWENYEWE KWA HIARI YANGU KADRI YA UFAHAMU WANGU

Leo tarehe.....ya mwezi..... mwaka

Jina..... Saini.....

MBELE YANGU:

Jina:

Saini.....

Wadhifa:

Tarehe.....

Lakiri ya Halmashauri ya wilaya ya Bukombe imegongwa kwenye Sheria Ndogo hii kufuatia Azimio lililopitishwa katika Mkutano wa Baraza la Madiwani la Halmashauri ya Wilaya ya Bukombe uliofanyika tarehe 18/5/2022 na kushuhudiwa Lakiri hiyo ikigongwa mbele ya:-

LUTENGASNO G. MWALWIBA,
*Mkurugenzi mtendaji,
Halmashauri ya Wilaya,
Bukombe*

YUSUPH M. YUSUPH,
*Mwenyekiti,
Halmashauri ya wilaya
bukombe*

Dodoma,
20 Februari, 2024

NAKUBALI,

MOHAMED OMARY MCHENGERWA (MB.),
Waziri wa Nchi-OR-TAMISEMI